

Чурапчыга күн тахсар!

САНА ОЛОХ

12+

2020 сыл
Атырдьах
ыйын
21 күнэ
бэстинсэ
№ 61
(11716)

Чурапчы улуунун хаһыата • ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • © sanaoloh

АТЫРДЬАХ ЫЙЫН
22 КҮНЭ—РФ
СУДААРЫСТЫБАННАЙ
БЫЛААҔЫН КҮНЭ

Уважаемые якутяне!

От имени руководства Республики Саха (Якутия) и от себя лично поздравляю вас с Днём Государственного флага Российской Федерации!

Этот значимый для каждого из нас День был учрежден в 1994 году и связан с возрождением исторического флага Российского государства.

Установление триколора одним из государственных символов современной России стало свидетельством обретения нового пути развития, вместе с тем ответственного и достойного принятия многовековой истории великой державы.

Мы глубоко чтим государственный флаг России, он является для каждого из нас символом могущества и единства нашей Родины.

Республика Саха (Якутия) четыре столетия живет и развивается единой судьбой с Россией. Якутия всегда была и остается оплотом российской государственности на бескрайних просторах северо-восточной части страны.

Сегодня перед Дальним Востоком стоят глобальные задачи, которые направлены на обеспечение его динамичного развития и процветания. Роль и участие Республики Саха (Якутия) в этих масштабных преобразованиях значительны.

Мы осознаем всю полноту ответственности, возложенную на нас, по успешной реализации крупных проектов на территории Якутии во благо каждого якутянина и всех жителей России.

Сегодня в День Государственного флага Российской Федерации мы вновь актуализируем свою солидарность к великой истории нашей страны, живо ощущаем мощь нашей многонациональной страны.

Пусть наша страна уверенно идет по пути динамичного развития, счастье и благополучие каждого россиянина будут неизблемыми приоритетами в реализации государственных целей и задач! Пусть над мирным небом гордо реет Государственный флаг Российской Федерации!

Дорогие якутяне! В этот праздничный день желаю вам благополучия, крепкого здоровья и плодотворной работы!

Глава Республики Саха (Якутия) Айсен Николаев.

— ТЫА ХАҢААҔЫСТЫБАТА —

УЛУУСКА ОТТООҔУН АТЫРДЬАХ ЫЙЫН 17 КҮНҮНЭЭБИ ТУРУГУНАН

№	Насел	План задания на 2020 год		Фактически скошено, га	Фактически заготовлено, тн	в %		за аналогичный 2019 год		темпы роста 2019 %	Насел	Выход тракторов, единиц	Участвуют звенья, единиц			Участие людей, человек
		заготовлен сена, тн	по графику на отчетную дату, тн			от плана	от графика	скошено, га	заготовлено, тн				всего	механизированные	вспомогательные	
1	Аldарский	1855,0	1280	1231	873	47,1	68,2	1118	900	97,0	Аldарский	32	30	10	20	88
2	Бахытский	1830,0	1263	1682	1018	55,6	80,6	1134	962	105,8	Бахытский	49	45	17	28	90
3	Болтогонский	1812,0	1250	2200	1840	101,5	147,2	1450	1300	141,5	Болтогонский	17	14	5	9	35
4	Болугурский	3148,0	2172	1725	1581	50,2	72,8	1551	1467	107,8	Болугурский	42	26	11	15	55
5	Кытаанахский	1812,0	1250	2420	2332	128,7	186,5	1557	1502	155,3	Кытаанахский	10	8	4	4	33
6	Арылахский	1627,0	1123	1629	1514	93,1	134,9	1193	1116	135,7	Арылахский	32	20	4	16	60
7	Мугудайский	2638,0	1820	2243	1816	68,8	99,8	1834	1867	97,5	Мугудайский	31	17	7	10	44
8	Ожунский	3277,0	2261	2760	2256	68,8	99,8	2422	2330	89,2	Ожунский	71	36	15	21	146
9	Соловьевский	2617,0	1806	2188	1777	67,9	98,4	3143	1951	91,1	Соловьевский	70	48	13	35	126
10	Сытанский	4880,0	3160	3157	3160	69,0	100,0	3063	3062	103,2	Сытанский	91	71	10	61	192
11	Телейский	1587,0	1095	1415	1008	63,5	92,1	1405	1298	77,7	Телейский	12	9	7	2	20
12	Хадаарский	1907,0	1316	2077	1787	93,7	135,8	2738	1822	135,2	Хадаарский	27	18	7	11	46
13	Хатылаанский	2106,0	1453	2225	1890	89,7	130,1	2570	1360	139,0	Хатылаанский	46	42	10	32	108
14	Хавхытский	1750,0	1208	1360	1130	64,6	93,6	1400	950	118,9	Хавхытский	46	35	6	29	101
15	Хонтогонский	3251,0	2243	2735	2242	69,0	99,9	2570	2300	97,5	Хонтогонский	31	28	9	19	48
16	Чакырский	2305,0	1590	2664	1453	63,0	91,4	1583	1481	98,1	Чакырский	46	37	16	21	59
17	Чурапчинский	1755,0	1211	1225	1174	66,9	96,9	1148	1382	84,9	Чурапчинский	36	26	3	23	56
Всего по улусу		39857,0	27501,3	34936,0	28851,0	72,4	104,9	31879,0	26745,0	107,9	Всего по улусу	689,0	510,0	154,0	356,0	1307,0

Быйыл сайын былаан быһыытынан 39857 туонна оту соботуопкалыахтаахпыт. Атырдьах ыйын 17 күнүнээри түмүгүнэн итинтан 27501,3 туоннаны оттуур былааны 28851 туоннанын толорон, сыллаабы от 72,4 бырыһыана оттонно. Былырын бу кэмнэ 26745 туонна оттоммута.

Ордук үчүгэйдик сыллаабы былаанын 128,7 бырыһыан толорбут Кытаанах, 101,5 бырыһыан

толорбут Болтоно, 93,7 бырыһыаны ылбыт Хадаар, 93,1 бырыһыаны ситиспит Арылаах, 89,7 бырыһыан көрдөрүүлээх Хадаар үлэпээтилэр. График улус үрдүнэн 104,9 бырыһыан толоруллан иһэр. Алта нэһилиэк—Кытаанах, Болтоно, Хадаар, Арылаах, Хатылаан, Сылан графигы аһара толордулар. Алабар, Болугур, Бахыс нэһиликтэрэ графиктан ыраабынан хаалылаахтар.

Ходуһаа барыта 689 тизхиныкэ, 510 звеноба (ол иһигэр 154 механизированнай, 356 механизированнай анаардаах) 1307 киһи үлэлиир. Кураан күннэр тураннар отчуттар ходуһаны хаалларбакка сирийэн оттууллар, эһиилги сылы хаһаастаах көрсөргө бэлэмнэнэллэр.

Алексей СЛЕПЦОВ.

--- ТЫА ХАААЙЫСТЫБАТА ---

БОЛТОНГОЛОР СЫЛЛААБЫ БЫЛААННАРЫН ТОЛОРДУЛАР

бааһынай хааайыстыбата—80 туонна, В. В. Платонов "Дулбалаах" бааһынай хааайыстыбата—70 туонна, В. В. Седалищев аймахтарынын—100 туонна, М. Н. Ефремов аймахтарынын—100 туонна, М. Р. Литвинцев—25 туонна оттоннулар. Бу күнүргэ оттоолун түмүктэнэн эрэр. Оттонор ходуһаны хаалларбакка хаачыстыбалаахтык үлэлээтилэр. Урукку өттүгэр оттоммонко хаалар Нуучча үрээбиттэн быйыл Д. Н. Местников, Д. Д. Ефремов, о. д. а. элбэх оту ылпылар. Онон быйылгы кыстыгы туорууру хаачыммыт үрдүнэн эһиилгиз саппааһыар кыах үөскээтэ.

Алексей СЛЕПЦОВ.

--- АЙЫЛБА ХАРЫСТАБЫЛА ---

ОЙУУР БАҔААРЫТТАН СЭРЭНИЭХХЭ

Быйыл сайын бүтүүтэ, көрө-билэ сылдыарбыт курдук, ойуур баҥаара сотору-сотору буолан, халлааммыт ырааһырбакка, малды күүх тумарыкка буруосайылаан эрэбит. Улуустугар ойуур баҥаардарын туһунан Тааттатаабы ойуур хааайыстыбатын Чурапчытаабы филиалын салайааччыта Василий Степанов билиһиннэрэр:

— Сайын ойуурга уот барар куттала сүннүүнэ. Ыам ыйын 15—балабан ыйын 15 күннэригэр кэмэ буолар. Ол эрэри дьыл хайдаһыттан бу кылгын дабыны уһуон дабыны сеп. Быйыл сайын биһиги улуустугар кураан сайын турар, ардах түспүтүбүн кэриэтэ. Итинэн сибээстэн былырынныттан, иллэрээ сылттан элбэх баҥаар турда.

Барыта 20 ойуур баҥаара буолла. Үгүс өттө кураанах этинтэн, дьон-сэргэ уоту сэрэбэ суох туттууларыттан табыста. Бу умайылар умулларыллан, билигин Одьулуун Үрэх Күөрэтигэр уонна Мырылаба баар уоттар төгүртүлүн, салгы барбат гына локализациялан тураллар. Бэҕэһэнни туругунан Тураахтаахха баар баҥаар умулларылынна.

Баҥаары умулларыга Чурапчы ГАУ "Якутлесресурс" үлэһиттэрэ сырыттылар. Авиалесохрана элбэхтэ облет онордо. Дьокуюскай, Таатта, Мэнэ Ханалас, Уус Алдан тустаах сулууспалара хардарыта көмөлөсүтүү бэрээдэгинэн сырыттылар, тизхиныкэнэн көмөлөстүлэр. Мырыла, Үрэх Күөрэ нэһиликэннэртэ мобилизация бэрээдэгинэн уоту умулларыга табыста.

Саас сир хараарыта баҥаартан сэрэхтээх буолууга "Сана олох" хаһыакка, тэлэбиидэннээх тахсыбыллыт, ватсапка малды уоттан сэрэхтээх буолууну, баар балаһыаньаны билиһиннэрбит.

Сир астааһынын кэмэ, айылбаа сылдыа кэмэ түмүктэнэ илик. Онон уоту сэрэхтээхтик туттун, Ийэ айылбааһытын харыстаан дьон сэрэтэбит.

Кэпсэттэ Алексей СЛЕПЦОВ.

--- СОНУНАР ---

Сир аһын туттараччылары өйөөһүн

Чурапчы улуутун кизн нэлэман алаастарыгар, сыһыларыгар, ырыага ылланар чараннарыгар сир аһын арааһа үүнэр. Быйыл кураан күннэр турдаллар да, сир асчытара таба тайанан, айылба бэлэбиттэн хото хомуйдулар.

Нэһиликэннэ сир аһын батаран, бэйэ дохуотун эбинэригэр анаан «Чурапчы улууһа» муниципальной тэриллэ дьаһалтата оройуон олохтоохторугар күрэс биллэрбитэ. Элбэх сир аһын туттарбыт дьонно анал граннар туттарыллыахтара. Эрдэттэн кэлэтиллэн сайын устата ТХБК, «Маарыкчаан», «Иванов», «Лиханова», «Старостина» биридиилээн урбаанньыттар дьэдьэни, уулаах отону, хаптаһы уонна моонньобону удамыр сыанаба тутан сабалаабытара. Күрэх түмүгүн таһаарыга кыттааччылар үөһэ ыйыллыбыт тэрилтэлэргэ сир аһын туттаран, туһу суругу ылан, эппиэттээхтэргэ бэлэстэтэллэр. Түмүгэ алтынны ыйга биллэр.

Бу күрэх «Чурапчы улуутугар 2020 сылга дьиз көргөн экономикаһын өйөөһүн» пилотнай бырагыраама бири хайысхатынан буолар. Үлэни нэһилик дьахталларын сэбиэтин бэрэссэдээтэллэрэ хонтуруоллулар.

"Чурапчы улууһа" МТ пресс- киинэ.

Улуус сайдыытыгар туһуламмыт бырайыактар

Атырдыах ыйын 19 күнүгэр улуус дьаһалтатын, улуустаабы үөрэх салалтатын бэрэстэбиитэллэрэ «Индустрия будущего» автономнай некоммерческэй тэрилтэ хамаандатын кытта видео-конференц-сибээс көнүгө көрүстүлэр.

«Индустрия будущего» тэрилтэ дириэктэрэ Иван Степанов тэрилтэтин туһунан сырдатта. Ол курдук, бу тэрилтэ икки сүрүн бырайыагынан үлэтиир. Бастакы бырайыагынан "Точка кипения" кэлэктибинэн үлэтиир пространства буолар. Онтон иккис бырайыак "OneClick" цифровой аналитической платформа. Дьон олорор усуллубуйатын тупсарыга аналмьт платформа туһунан дириэктэр Иван Степанов: "Нэһиликэннэ бу платформа киирэн, өрөспүүбүлүкэ, улуус сайдыытыгар кылааттарын киллэрэн, санааларын, идизилэрин тиздэр кыахтаннылар. Маны тэнэ муниципальной суопталаах ханнык баҥарар эйгэбэ (суоптис, үөрэхтээһин, доруобуйа харыстабыла уо.д.а.) кыаллыбат болпуростарын суруйан быһаарсаллар. Халаан уутугар баран эрэллэрин, баҥаар буолбутун көрдөхтөрүнэ хаартыскаба түһэрэн эмиз ытыахтарын сеп. Судаарыстыбаннай, муниципальной уорган исписалиистэрэ болпуроос быһаарыытыгар тутатына эппиэттииллэр. Итини таһынан платформабытыгар коронавируска сыһыаннаах хайысха баар. Манна ыалдыбыт, үтүөрбүт дьон болпуростарыгар, үрдүк таһымнаах быраастар, исписалиистэр эппиэттииллэр. Билинни олоххо маньык цифровой платформалар атын регионнарда, дойдуларга күөскэ киирэн тураллар. Биһиги өрөспүүбүлүкэбит инники күөнгэ сылдыар. Олохпутун сайыннарыга туһалаах платформа буолар", - дьэн билиһиннэрдэ.

Хоттобо нэһиликэргэ аныгылыы ыччат микрорайона тутуллара, "Сайды" кэлэктибинэн үлэтиир пространство тэриллэрэ былаанналар. Бу бырайыактар "Индустрия будущего" тэрилтэ көнүгө ытыллылар. Маньык хабааннаах социальнай бырайыактар уонна тэрээһиннэр "Новая модель села" стратегическэй көбүлээһин иһинэн оһоһуллаллар. «Индустрия будущего» тэрилтэ хамаандата Саха Сиригэр "Новая модель села" улахан көбүлээһин чэрчитинэн сайынны лаабырдары тэрийэн ыталлар, оһолор дистанционной формака көһөллөрүгэр көмөлөһөллөр, учууталлары сана технологияба үөрэтэллэр. Ол курдук, сотору учууталлар Москваба үөрэнэ бараары тэринэ сылдыаллар эбит. Итини таһынан "Ворлдс Кипс" хайысханан оһолору кытта дьарыктаналлар. Бу барыта тыа сирин олохтоохторун сайдыытыгар улахан оруоллаах.

Аһаҥас кэпсэтиигэ «Индустрия будущего» тэрилтэ бэрэстэбиитэллэрэ Чурапчы оройуона бастын улуустар ахсааннарыгар киирэн, инники күөнгэ сылдыарын бэлэстэттилэр. Маны таһынан улууска ытыллыбыт тэрээһиннэри, ситиһиилэри сырдатарга, араас дьаһаллары тэрийиигэ утумнаахтык үлэлэһэргэ бэлэмнэрин биллэрдилэр.

Марфа ПЕТРОВА

Болтоно нэһиликэтигэр сирэ уота Таатта, Түөйэ, Нуучча, Бабаба, Наммара үрэхтэрэ сүүрдэр буоланнар өң, оттуур ходуһата кизн. Онон былыр былыргыттан оту хото оттоон, ынах сүөһүнү, сылгыны элбэси иитэллэр. Оттоолуунна хуоталаһы баар кэмгэр өрөспүүбүлүкэбэ тийэ биллэллэр. Ол курдук Отчут Баһылай дьэн ааттааммыт Василий Седалищев, Петр Кузьмин көлө-илии, Петр Соловьев салайар механизированнай, Николай Слепцов салайааччылаах механизированнай аһаардаах ээһонгара оройуонга, өрөспүүбүлүкэбэ тийэ аатыраллара.

Быйылгы от сезонугар 1812 туонна оту оттуур былааннаахтарын атырдыах ыйын 17 күнүгэр 1840 туонналарылар. Сыллаабы былааннарын 101,5 бырыһыан толордулар. Кураан дьыл буолан, кэлинни декадаларга тохтоло суох үлэлээтилэр. Сыллата оттуур тизхиныкэлэрин тупсаран, санардан иһэллэр. Элбэх прессподборщик ыһынан үлэни кудумсуттулар. Элбэх сүөһүлээх, сылгылаах С. И. Монастырев "Эрэг"

ДУОЛАН

Эр дьонно аналлаах сыһыарыы

Саа-саадах туттун да, булчут аатырбаккын

Билигин күһүннү кус үгэннэн эрэр. Саха эр дьонно айылбалыын алтыһар ураты кэмнэрэ сатыылаан турар. Ол да буоллар булт экирээтиитигэр араас кэбиги быһылаан тахса турара салыһарар. Холобура, бу саас өрүс мууһа барар кэмигэр арыыга

хаайтарбыт, сааба дэннэнэ сыспыт түбэлтэлэр баалара

Теһе да булт дьон баран муннука ытаатарбыт, доруобуйабытыгар, итиэннэ бэйэ-бэйэбитигэр харыстабыллаах сыһыан, сэрэхтээх буолуу ирдэнэр.

Булчут суруллубатах быраабылалара:

- Сатыылаабыт куһу (булду) хайа да түгэннэ саанан сырбата, охсо сатаама – саан уоһун тосту охсуоххун сөп, иккис уоскар ботуруоннаах эбит буоллаххына, албас эстэр кутталлаах;

- Ыппыт куһун түспүт туһайыытыттан хараххын араарыма, сүтэрэн кэбиһиэн;

- Сууллан түһэн баран, саан уоһун бэрэбизиркэлээ, ол-бу бөх-сах, бадараан кириэн, ытаргар саан уоһун хайа тэбэн кэбиһиэн сөп;

- Байанай биэрбитин мүччү тутпат туттуттан, кэрийэ сылдьан бултуургар өрүү суумкалаах сырыт, илиин-атабын сулумах сылдьара ордук;

- Ыппыт куһун сатыылаан, талах, от-мас быһыгар түһэн эрэр дьон көрдүн да, тутта иккистээн ытан кимиллэнэрэрин ордук – ойуур быһыгар булар уустуктардаах, көтөр кирийэн-саһан хаалар;

- Сатыылаабыт көтөргө-сүүрүргэ саабын санаттан ииттэн баран чугаһаа;

- Саабын хаһан да уоһунан бэйэн дьэки туһайан ылыма;

- Дьонно-сэргэбэ чугаһырга саан иитиитэ суох буолуохтаах;

- Саан эстибэтэбинэ, 10-20 сөкүүндэ хамсаабакка кэтэс – хойутаан эстэр түгэннэрдээх буолааччы. Саабын киһи-сүөһү суох сири дьэки уоһун умса тутан арылар куолу;

- Саабар саппат ботуруону кытта ырычаахтаспат ордук, сананы угун;

- Кус утары көтөн иһэрин көрдөххүнэ,

хамсаама, кирий — үргүлпэт гына;

- Бултуу бардын да, саа арыытын, тирээкани илдьэ сырыт;

- Киһи дьэки саабын туһайыма;

- Иитиилээх саалаах сылдьан, ыккын киһиэхэ өрө ыстаналаабат, эжэлээбэт гына үөрэт — албас саан чыыбыһын тардан кэбиһиэн сөп. Ити булчут ыт куһаҥан адыһына буолар;

- Кыттыгас бултуур дьоннун кытта ким ханан бултуохтаабын, сири-уотун чопчулас;

- Кыттыгаһын дьэки көппүт, ойбут булду ытыллыбат — киһини дэнниэххэ сөп;

- Ким эмэ сыһыа-хапты туттан булду куоттарар түгэнигэр, саба түһэн мөһөр-этэр табыллыбат — булт аата булт, сыһыан да, табыан да;

- Булка бары тэннит — ас астааһына, сууйуу-сотуу үлэтигэр ким да туора турар бырааба суох;

- Сатыылаабыт куһу-куобаһы сонордоо — суор-тураах аһылыга онорор кэбиги;

- Бултаабыт киһи булдун бэйэтэ астыыр;

- Сыннаһан кэмигэр биер да саа иитиилээх турбат, икки уостаах саа бүк тутуллан, автомат саа сомуога аһаас туруохтаах, сааны бөбө-таба мутука ыйыахха, эбэтэр маска, олбуорга өйөннөрү ууруохха сөп;

- Туора киһи саатын ыйытыта суох ылар көнүлүмүт;

- Булка бэйэ-бэйэни убаастаһы, көмөлөһүү, үтүө доһордуу сыһыан, сизэрдээх буолуу — туохха да бэриллэбэт булчут күндү бааһа буолар.

Урукку курдук охотминимум туттарар, хас да сыл уопуттаах булчуту кытта бодоруна сылдьан бултуур дьон суох. Сиргэ-уокка сылдьыы сизирин-туомун тутуспака, айылбаа сэрэбэ суох сылдьартан, билбэттэн-көрбөтөн, кэрээнэ суох быһы-майгы, дэн-оһол тахсара биллэр суол. Сизэрдээх булчут булт бары быраабылаларын тутуһарын аһан, Айылба суруллубатах сокуонун учуоттуура буоллар, Байанайа биэс төгүл биэриэ, хара тыа маанылаах бааһын утары уунуо этэ.

КУС СИЭТИГИТ ДУО ?

Баччаларга тыа ыалыгар кус сиир дьоро киһэлэр үүнэллэр. Итинэн сибээстээн Чурапчы Далбар хотуна Маарыйа Саабына эдэр хаһаайкаларга куһу хайдах тутан-хаһан астыыр туһунан тэттик сүбэлэрин биэрэр.

Үргүүр саталы эрэйэр

Куһу, уопсайынан көтөрү, өлөрөөт тутта үргээтэххэ олус үчүгэйдик ыраастанар. Ол эрэри, үгүс киһиэхэ оннук түгэн сэдэхтик тосхойор. Булчуттар куһу өлөрөн баран, ханы көрдөтөн хас да хонукка сытыарааччылар. Эбэтэр көнүлүмүт болдьох сабаланыабыттан бүтүр дьэри бултаммыт кус эмиэ балачча кэм устата умуһахха мунһулар. Хас да хонукка сыппыт кус түүтэ үчүгэйдик үргэммэт, төрдүнээби ньуолах түүтэ хаалар. Ону оргуйбут итии ууга уган ылаат, үргээтэххэ ордук үчүгэйдик ыраастанар. Булуостан таһаарыллыбыт кустуу түгэннээх мунһулар үргэнэр. Куһу үргээбит кэннэ ордон хаалар төрдүнээби ньуолах түүнү ыраастыыр туһугар, сатабылы эрэйэр. Үөрүйэх хаһаайкалар үргэммит көтөрү бурдугунан сотоллор. Оччобуна бытархай ньаассын түүлэрэ өрө хороһон тахсаллар. Ону чүмэчи уотугар сырайан эбэтэр газ оһох төлөнүгэр кэриэрдэн ылгыыллар.

Туойга суулаан буһарыы

Мындыр саха булчуттара барахсаттар тыага туох да иһитэ-хомуоһа суох сылдьан, хата, кимнээбэр үчүгэйдик тэринэн күөстэнэн аһыыллара. Ол курдук, куһу, уопсайынан көтөрү, үгэһэбэ үөлэн сиһиллэрэ эбэтэр туойга суулаан буһараллара. Туойга куһу суулаан буһаран сиир олус үчүгэй буолар. Итини

бэйэ тиэргэнин иһигэр да оноруохха сөп. Үргэниллибэтэх куһу иһин орсон ылан, тымныы ууган сайгыбыт. Итинэн ис өттүгэр туһу тарбата сотоһот. Иһин ыларга хайыппыт өттүбүтүн үчүгэйдик сабабыт уонна эрдэ бэлэмнээбит туойтан онорбут бадарааммытын биер дэхситик, сөбүгэр халыҥ гына сыбыыбыт. Баар буоллабына, икки өттүгэр өрүс тааһын уурабыт уонна үрдүнэн куһуһун оттоһот. Биер чаас кэрининэн уоллут чоҕо эрэ хаалар. Оччобуна түсүбүтүн ылан хайа охсоһот. Куспут түүтэ туойу кытары барсар. Бэйэтин симэһинигэр күнүктэн буһарыллыбыт кус этэ сүрдээх сымнаһас уонна ураты минньигас буолар.

Сэмсэ ас

Ханнык баһарар кус, көтөр иһин оруурга үөһүн тэспэт курдук кыһаһыллыахтаах. Сибииһэй кус иһин, быарын, куртабын ороон ылан, тымныы ууга сууйабыт. Оччобуна сэрэнэн ырытабыт, ол эбэтэр сыһыан ыраастыбыт. Итинэн дьобус иһиккэ уган, бэйэтигэр сөп гына хортуюскалаан, лапсалаан, лууктаан, тумалаан миин бэрдин буһарабыт. Оһолорго сэмсэ гынар ас буоллабыта ити.

Кус миинэ

Куһу үргээн, иһин хостуубут. Эр сыппыт кус иһэ сылтаах буолар, ону быраабыт. Холун, буутун, көхсүн, туһун тус туспа арааран эттиибит. Тымныы ууга кыратык сайбаан ылабыт. Көстүрүүлэбэ икки куһу уган, үс миитэрэ ууну кутан 1-2 чаас устата туруора түһэбит. Онтон хостон атын иһиккэ ылан, сана ууну кутан оһоххо туруорабыт. Оргуйдаһына тахсар күгүһүн холбуулабыт. Амсайан көрөн

туустуубут. Уотун арыый мөлтөтөн, биер чаас кэринэ оргутан буһарабыт. Хортуюллу, бэрмисизл, луук кутабыт. Күөс оһоххо туруоруллуоруттан 1,5 чаас устата оргуйан, кус атаба араха сылдьар буоллабына, ол аата — буспут Остуолга аһаларга уолдыспыт.

Саха лапсатынан тупсаран

Кус миинин саха лапсата ордук минньигат. Өбүгэлэрбит бурдугу ыһар буолуохтарыттан саха сандалыта араас астарынан байытыллыбыта. Олортон биридэстэрэ лапса буолар. Маны собурууттан аҕалылар бэлэм бородууксуйаттан арааран, «саха лапсата» дьон ааттыыбыт уонна сүрүннээн кус, куобах этин миинигэр кутабыт. Биер ыстакаан бурдугу икки устуука сымныкка булкуйан, онно чааһынай ньуоска анара туус эбэн, сөбүгэр хойуу тиэстэни охсон, мэйийэбит. Сымныт курдук төгүрүтэн баран, миискэнэн саба ууран туруора

туһабыт. Оччотугар тиэстэбит сымнаһас буолар. 10-15 мүнүүтэ кэрининэн тиэстэбитин, сыстыбатын дьон бурдуктуу-бурдуктуу, бөлүк маһынан хатайдаан, чараас гына хаптатабыт. Рулет курдук төгүрүччү суулаан баран, синньигэстик быһыталыбыт. Бэйэ-бэйэтигэр сыстыспатын дьон бурдугар былаан сахсатабыт. Тиэстэ бэлэм. Бытаан уокка 10-15 мүнүүтэ буһарыллар.

Соркуойдаан минньигат

Кус этин хортуюллуу кытары соркуойдуур эмиэ сүрдээх минньигас буолар. Куһу үргээн, ыраастаан, эттээн, хортуюллуу кытары соркуой иһитигэр угабыт. Үрдүн сабар саппат уу уонна кулинарнай сыа кутабыт итинэн хаппахтаан уокка туруорабыт. Оргуйан эрдэбинэ лууктуубут, тумалыбыт. Орто уокка уурабыт.

Кэпсэттэ Раиса Сибирякова.

БАЙАНАЙДААХ БУЛЧУТ САХАЧЧОН

Улуу булчут Сэмэн Захаров кэргэнэ Лариса Николаевна доборугар анаан ахтыы хомуйан бэртээхэй кинигэ таһаартарбыта. Онно биэрбит ахтыыбыттан кыратык быһа тардан...

Мин Семен Николаевич Захаровтын — Сахааччонуун 1981 сыллаахтан билсипитим. Тута хайдах эрэ тапсан, бииргэ сылдьар буолан барбыппыт. Одо эрдэбиттэн кустуу-бултуу үөрэммит уол миигин сыһыаран, оччолорго учууталлыы сылдьан үлэбиттэн быыс булларбын эрэ Чурапчыттан Хатылыга тахса турарым. Сааһын бастагы куска, эрдэ туран, Таатта үрэбин таннаран, Бабаҕа үрэбин төрдүгэр тийэ хааман, онтон салгыы Бабаҕаны өрө өксөйөн, ыраабынан эргийэн, собуруу алаастарынан күлүк хойут төннөн кэлэрбит. Ити ыраах ол ээ... быһаһын тухары үрэххэ, алаастарга кус ытарбыт уонча кустаах кэлэрбит... улаханлык мэллэһиппитин, аһара сылайан эстэн кэлбиппитин да өйдөөбөппүн, оччолорго эдэрбит - сэнэхпит бэрт буоллаҕаа... быһыгар дурдаланан да сытарбыт.

Биирдэ Бабаҕа үрэбин халдыаһытыгар чоҕолох алааска өгөс гыммыппыт үөр кус бөҕө олорор дээ хайыыбыт дэһии буолла, ити сарсыарда эрдэ этэ. Сэмэним эн манна сыт, тахсалларыгар күөрэтээр баҕар олох да киллэрбэки кэтүөхтэрэ диэтэ, алааспыт сыыра туруору баҕайы икки киһи сүгүллэниирин көрүөхтэрин собо... мин сыыр үрдүгэр сытан хааллым, сэрэнэн-сэрэнэн өндөс тынан көрөбүн. Киһим төттөрү кэлбит сиринэн тахсан, тыаба киһиэн хаалла. Сытабын, кэтиибин, арай биирдэ көрбүтүм киһим угуоргу сыыр быарын оллур боллур хаспахтарынан хайыы-үйэ аллараа түһэн эрэр эбит. Аллараа түстэ уонна дээ кытаанах сыыллыы, кэти сытар киһи сороҕор бэйэм да сүтэрэбин. Хата кустар билбэккэ сорох утуяа олорор, сорох төттөрү таары устар, киһим дээ тулуурдаахтык, холку баҕайытык, бытааннык сыыллар, мин тулуйбака хаһан ытар, аны кэтүөхтэрэ дии саныыбын, дьаахханабын. Уу саҕатыгар баар отунан хомуһунан күлүктэнэн олох ыга киирдэ. Син биир ыппаат... дээ онтон дооргутта ээ олоххо, салгыы көтөн тахсыыларыгар субуруттаа... кус таммалыыр... Кустарбыт көтөн тахсан арбаа диэки барыахха буолан иһэн, куула тыа үрдүнэн эргийэ көтөн, төннөн Сэмэним үрдүнэн кэллилэр, билигин

да элбэхтэр. Уол хонууга саһа сытан, ойон турда да эмиз силлиргэттэ... хас да кус умса хоруйда. Аны мин диэки ханарыйан кэлиэххэ буолбуттарын тэйиччи да буоллар уотунан көрсөр киһи буоллум, кураанахха да тыаһаатарбын төттөрү үүрдүм... Бу барахсаттар Сахааччоммар чугаһаан биэрдиһэр киһим ытыалаан баһай да тэйиччиттэн иккини суулларда. Ордубуттар дээ бардылар. Алаас келүчүэтүн үрдэ мин көрдөхпүнэ толору кус... Мин көмөм диэн сатыылаабыт икки-үс күһү дьууктааһын буолла. Хонууттан эгин хомуйан арай куспутун аахпыппыт 32 (отут икки) чыксымай

буолла. Дээ, ити курдук БАЙАНАЙ барахсан чулуу булчукка өлүүлээн - чаастаан биэрдэбинэ биэрэр буолар эбит киһи сымьыанан эппитин курдук САХАЧЧОНУМ кытаанах илиитэ, сымса туттуута, кыраҕы хараҕа быһаардаҕа...

Дээ, ити курдук эрдээксийэлэр кыра матырыйаал көрдөөбүттэригэр бу икки түгэни биэрдим. Дьинэр, быраатым курдук саныыр Сенябынаан улахан да булка алтыспытым элбэх Ол туһунан кэпсээн... Уопсайынан булт, балык туһунан туһунан кинигэ да тахсар матырыйааллаахпын.

ХАМТАРЫЙБЫТ ЧЫКЫЛЛА БАЙАНАЙА

Ол күһүн биһигини кытта бултаһа тахсыбыта атаһыт, Дмитрий Петрович Коркин үөрэнээччитэ, Чурапчы оройуонун ол кэминээһи биэр бухатыыр тустууга Петр Шестаков (Шестах Бүөккэ).

Бүөккэ чакчы да толлу киһи этэ, сыата суох чинэтинэн центнери эрэ аннынан ыйааһыннааҕа (билигин ыарахан ыйааһыннаах ыччат төһө да элбээтэр, урут тарбахха баттанар буолаллара уонна дьиннээх бухатыырдар этилэрэ). Чурапчытын чизинин 90 киһиэс көмүскээн, көбүөргэ элбэх көлөһүнүн тохпута. Өрөспүүбүлүккэс көнүл тустууга, халсабайга холбоон уонча бастаабыт буолуохтаах, биирдэ халсабайга абсолютнай күрэххэ кыһан турардаах. Майгы-сигили өттүнэн күүстээх киһи, күүстээх киһи курдук сымнаһа, наһаа көнө, өс киирбэх этэ. Ону туһанан сорох табаарыстара оонньоон, дэлби дьээбэлээн күлсэр буоларбыт...

Сиикка сизэллээт, кураанаҕы куусуллут хаһыс да күмүт. Ол да буоллар, санаабын түһэрбэппит. Бу сарсыарда эмиз аһы олорон, бүтүннү айаммыт хайысхатын сүбэлэстибит уонна ох курдук оностон, аттарбытын ыныырдан, өйүбүтүн, сааларбытын-сэлтэрбитин ылан, Туолума үрэх халдыаһытынан тыаба тахсан хаамтарбытынан бардыбыт. Ыттарбыт барахсаттар иннибитигэр-хэнибитигэр элэнииллэр. Тойоммут Сахааччоммут тыа быһыһынан барда, ону батыһан иһэбит. Сороҕор ыт мунна баппат ыкыйын тобу соһоон, сороҕор алаар лаанкыны үрдүнэн-аньынан барабыт. Мин төбөбүн "үлэлэппитэ" буолан, Бүөккэ кэнниттэн үсүһүнэн барабын.

Киһим бэйэтигэр сөптөөх улахан аҕа ыбылы олорон иһэн, тииттэр икки ардыларыгар кыбылла да сыһар, лабаалары тобута силэйэн илиитэ

күөрэнниир. Мин киһи кэнниттэн иһэрим миэхэ чэпчэки курдук... Иннибитигэр Сэмэнимит үөрүйэх киһибит сылыбыраччы барарын куоттарымаары, ол дьирээтэ. Үөһэ сис оройугар, улахан мастаах сэгдэнэ сиргэ табыстахпытна кэлиибит. Итинник да айаннаатарбыт, санаабытыгар бүтүннүү кулгаах, харах буолан иһэбит...

Сарсыарда халлаан санардыы сырдаан эрдэбинэ үүтээммиттэн аттаммыт дьон, ачыктыы быһыытынан күн ортото биэр дүөдэ кытыытыгар аһаары тохтоотубут. Аттарбытын өл халтара бууталаан ыталаатыбыт уонна мин оллоон маһа бэлэмнээн түбүгүрэ сырыттаахпына: "Оо, уолаттаар, эбиэттээн бүлүппүт..." - диэн Бүөккэбит саната иһилиннэ. Туох буоллаҕай? Өйүбүт түһэн хааллаҕа дуу? - диэн киһибитигэр тийбиппит, били, араас тииттэр быыстарынан барыыга кыһарыйтаран чэй өрүнэр чыкыллабыт олох хампарыйан хаалбыт. Туос тордуйа оностуохпутун, чугаһынан хатын баара көстүбэт. Халыахпыт, чыкыллабытын хайдах эмит абыраахтыыр түбүгэр түстүбүт...

Син орун-оннулар буолан, чэй өрүнэн, эбиэттээн бүтүбүт. Арай баһай да биризмэбитин сүтэрдибит, хата, онтухабыт атыннык эргийэн табыста. Баай Байанай соруйан тохтоппутугар дылы буолла. Орусуна хонностоору аһай турдахпытна улахан

сир үрдүгэр суоба буолуо (үүтээннэ сытан, ыраас салгыһынан тыһынан, сибизһэй аһы аһаан, сүүрэн-хааман сылдьар арааһа ханнык да куруортааҕар ордорор, тымырыгар булчут хаана сүүрэр киһитигэр). Тохтоппуттарын билэн баран, улахан эрэйэ суох тахсан ытан ыллыбыт. Сис оройунан эдэр хаамы буура аһан иһэрин ыппыт барахсан. Суолдуйт (ыттан ойуччу ыт этэ) билэн, ити курдук бултатан-турардаах.

Григорий ТУРАНТАЕВ - ЧОЛБОН

Сыһыарыһыны бэлэмнээтэ Семен ЖЕНДРИНСКЭ

— ГОРОСКОП С 24-30 АВГУСТА —

ОВЕН (21.03-20.04)

В личных отношениях Овнам рекомендует вести себя великодушно, одаривайте любимого человека комплиментами, а возможно, и подарками. Инициативы и действий ждут только от вас. В некоторых деловых, коммерческих и личных контактах Овнам придётся признать правоту партнёра и перестроить свой стиль действий — например, встретиться с людьми, которых вы обычно избегали. Любые поездки будут полезны для гуманитарного развития, но не для важных дел.

ТЕЛЕЦ (21.04-21.05)

На этой неделе благоприятны всевозможные поездки и общение на всех уровнях, включая общественный и политический. В финансовом отношении всё окажется в полном порядке, но для того, чтобы сохранить приобретённое, помните, что благополучие — и материальное, и личное — это следствие правильного обращения с полученным. В выходные Тельцам рекомендуется выбраться за город, съездить на экскурсию или покататься на автомобиле по соседним городам и весям.

БЛИЗНЕЦЫ (22.05-21.06)

Середина этой недели окажется для Близнеца прекрасным периодом для укрепления личных взаимоотношений. В личных связях возникнет чувство уверенности, стабильности, надёжности. Чувства станут более крепкими, возрастёт ответственность, повысится стремление к верности. Но ваш избранник будет сильно погружён в свои планы, не особо нуждаясь в ваших стремлениях. Старайтесь на время полюбить то, что любит он.

Рост ваших успехов нетороплив, но устойчив.

РАК (22.06-23.07)

Этот понедельник Рак проведёт в несвойственной для себя атмосфере загадочности и даже фантазий. Вы будете мечтательны и удалены от реальности на большие расстояния, а близкие будут не по одному разу произносить ваше имя, устало пытаясь обратиться на себя ваше внимание. Но ближе к окончанию этой недели ситуация для некоторых из Раков изменится в лучшую сторону — при условии, что не будете проявлять чрезмерную заботу только лишь о себе.

ЛЕВ (24.07-23.08)

Противоречивая, двойственная неделя. Настроение многих Львов будет колебаться от оптимизма до чёрной меланхолии. У некоторых же Львов в середине недели появится возможность снизить темп работы, хотя это вряд ли повлияет на имеющиеся планы. А нарушение этих планов и неожиданные происшествия могут выбить некоторых Львов из колеи. От вас потребуются быстрые решения и молниеносные действия. Крупные покупки для дома лучше делать в конце недели.

ДЕВА (24.08-23.09)

Середина этой недели — удачный момент для планирования вашего бюджета. Но в четверг вероятны незапланированные расходы на детей. В субботу настойчивость и пунктуальность позволят Девам заработать дополнительные деньги. Последний рабочий день для Девы лучше провести в кругу семьи, при этом следует помнить о том, что лучше не ссориться, а решать все семейные вопросы мирно. Откажитесь от мысли

о навязывании только своих взглядов близким вам людям.

ВЕСЫ (24.09-23.10)

Ваши собственные дела могут легко и уверенно продвигаться вперёд, но близкому человеку и некоторым окружающим людям наверняка будет сложно обойтись без вашей поддержки. Желательно вообще больше общаться и посещать какие-то общественные мероприятия. Для Весов самое время проявить дипломатические способности, так как от ваших действий очень многое зависит. Какие бы покупки ни были у вас запланированы, именно в конце недели вы подберёте варианты.

СКОРПИОН (24.10-22.11)

Построение великолепных воздушных (или песчаных, на выбор) замков для некоторых из Скорпионов — это прекрасно, но всё же лучше реально оценить создающуюся ситуацию. Если вы не захотите проявить творческий подход и инициативу в работе, вас всё равно заставят работать, но условия будут невыгодно отличаться от тех, которыми вы располагали ранее. Используйте свои лучшие стороны личности, очаруйте начальство своей мудростью — и всё будет в порядке.

СТРЕЛЕЦ (23.11-21.12)

Именно в середине недели Стрельцам следует заняться максимальным расширением зон своего влияния, деятельности и ответственности. Но на данный период вы не можете рассчитывать на финансовую помощь от семьи или партнёров. И вы самостоятельно найдёте замечательный и оригинальный выход. Не забывайте, что в любви вас двое, а каждый отличается своими желаниями и поведением. И то, что нравится вам, не

всегда будет приятно вашему партнёру.

КОЗЕРОГ (22.12-20.01)

С начала недели положение и состояние некоторых из Козерогов значительно улучшатся, появится шанс восстановить свои ранее утраченные позиции и плодотворно работать. Небольшое предостережение — Козерогам стоит почаще оглядываться, не исключено, что кто-то из коллег желает занять ваше место, будьте бдительны. Материальное благосостояние Козерога принесёт рутинная работа и чёткое выполнение профессиональных и бытовых обязанностей в семье.

ВОДОЛЕИ (21.01-19.02)

В понедельник-вторник вас могут настигнуть проблемы с коммуникациями и транспортом, а также недопонимание в профессиональной среде. С середины недели Водолеи станут более последовательными в своей работе, ответственными, за что, возможно, получат разовую премию или прибавку к своей зарплате. Пятница — удачный день для поездок и непродолжительных командировок. Проявите инициативу и предприимчивость в чём-то новом — у вас всё получится.

РЫБЫ (20.02-20.03)

Сосредоточьтесь на новой интересной идее или смелом проекте, отодвиньте на время наскучившую рутинную работу, которая повергает в уныние. Используйте своё обаяние в достижении намеченных целей. К вашим советам и к новой информации, которую вы сообщите сослуживцам и начальству, будут прислушиваться. На этой неделе всё хорошее придёт к Рыбам само — и даже готовиться к этому необязательно, напротив, простой суетой вы можете спугнуть удачу.

— КӨР-СЭРГЭЭ —

«Саха» НКХ ханаалын

атырдыах ыйын 24 - 30 күнү ээби бырагыраамата

Атырдыах ыйын 24 күнү Бэнидизинньик 06:00 - ТЭТИМ РАДИО 12+ 07:00 - НОВЫЙ ДЕНЬ 6+ 07:30 - САНА КҮН 6+ 09:00 - ТИЭРГЭН 12+ 09:30 - Кал, олох, саһарҕаһык 12+ 10:30 - Мультифильмы 6+ 10:45 - Бастын клип 6+ 11:00 - САЙЫН 2020 12+ 12:00 - Новости 12+ 12:15 - ГОТОВИМ ПРАВИЛЬНО И ВКУСНО 12+ 12:30 - Кыайы-75 12+ 12:45 - Аал-луук мас 12+ 13:30 - Новости 12+ 13:45 - Актуальное интервью 12+ 14:00 - ГОРОД ЖЕНЩИН 12+ 15:00 - Новости 12+ 15:15 - Сэһэн сирэ 12+ 16:00 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 17:00 - ТЭТИМ РАДИО 12+ 18:00 - Новости 12+ 18:15 - Актуальное интервью 12+ 18:30 - Золотой фонд 12+ 19:00 - Новости 12+ 19:15 - САЙЫН 2020 12+ 20:15 - Дойдум дьыно 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Интеллектуальная игра 12+ 22:15 - ТИЭРГЭН 12+ 22:45 - ЫРЬА КИЭНЭЭТЭ 12+ 23:45 - Бастын клип 6+ 00:00 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 00:30 - САЙЫН 2020 12+ 01:30 - Аал-луук мас 12+ 02:15 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 03:15 - Интеллектуальная игра 12+ 04:30 - Документальные фильмы с субтитрами 12+	05:00 - ГОРОД ЖЕНЩИН 12+ Атырдыах ыйын 25 күнү оптуорунньук 05:00 - ТЫЛЫННААХ ДОРҕООН 12+ 06:45 - Бастын клип 6+ 07:00 - НОВЫЙ ДЕНЬ 6+ 07:30 - САНА КҮН 6+ 09:00 - ТИЭРГЭН 12+ 09:30 - Кал, олох, саһарҕаһык 12+ 10:30 - Мультифильмы 6+ 10:45 - Бастын клип 6+ 11:00 - САЙЫН 2020 12+ 12:00 - Новости 12+ 12:15 - ГОТОВИМ ПРАВИЛЬНО И ВКУСНО 12+ 12:30 - Кыайы-75 12+ 12:45 - Аал-луук мас 12+ 13:30 - Новости 12+ 13:45 - Актуальное интервью 12+ 14:00 - АСЧЫТТАР 12+ 15:00 - Новости 12+ 15:15 - Сэһэн сирэ 12+ 16:00 - ИДЭБИН ТАБА ТАЛ 6+ 16:15 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 16:45 - ФОНД ПАМЯТИ 12+ 17:00 - ТЫЛЫННААХ ДОРҕООН 12+ 17:45 - Бастын клип 6+ 18:00 - Новости 12+ 18:15 - Актуальное интервью 12+ 18:30 - Золотой фонд 12+ 19:00 - Новости 12+ 19:15 - Сэһэн сирэ 12+ 20:00 - Дьобур 6+ 20:15 - Дойдум дьыно 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Интеллектуальная игра 12+ 22:15 - ТИЭРГЭН 12+ 22:45 - ЫРЬА КИЭНЭЭТЭ 12+ 23:45 - Бастын клип 6+ 00:00 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+	информационная программа 12+ 00:30 - Сэһэн сирэ 12+ 01:15 - Дьобур 6+ 01:30 - Аал-луук мас 12+ 02:15 - ИДЭБИН ТАБА ТАЛ 6+ 02:30 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 03:00 - ФОНД ПАМЯТИ 12+ 03:15 - Интеллектуальная игра 12+ 04:30 - Документальные фильмы с субтитрами 12+ 05:00 - АСЧЫТТАР 12+ Атырдыах ыйын 26 күнү сэрэдэ 06:00 - ТЭТИМ РАДИО 12+ 07:00 - НОВЫЙ ДЕНЬ 6+ 07:30 - САНА КҮН 6+ 09:00 - ТИЭРГЭН 12+ 09:30 - Кал, олох, саһарҕаһык 12+ 10:30 - Мультифильмы 6+ 10:45 - Бастын клип 6+ 11:00 - ТЫА БИЧЧАТА 12+ 11:45 - Дьобур 6+ 12:00 - Новости 12+ 12:15 - ГОТОВИМ ПРАВИЛЬНО И ВКУСНО 12+ 12:30 - Кыайы-75 12+ 12:45 - Аал-луук мас 12+ 13:30 - Новости 12+ 13:45 - Актуальное интервью 12+ 14:00 - ГОРОД ЖЕНЩИН 12+ 15:00 - Новости 12+ 15:15 - Сэһэн сирэ 12+ 16:00 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 17:00 - ТЭТИМ РАДИО 12+ 18:00 - Новости 12+ 18:15 - Актуальное интервью 12+ 18:30 - Золотой фонд 12+ 19:00 - Новости 12+ 19:15 - САЙЫН 2020 12+ 20:15 - Дойдум дьыно 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Интеллектуальная игра 12+ 22:15 - ТИЭРГЭН 12+ 22:45 - ЫРЬА КИЭНЭЭТЭ 12+ 23:45 - Бастын клип 6+ 00:00 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+	21:00 - Интеллектуальная игра 12+ 22:15 - ТИЭРГЭН 12+ 22:45 - ЫРЬА КИЭНЭЭТЭ 12+ 23:45 - Бастын клип 6+ 00:00 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 00:30 - САЙЫН 2020 12+ 01:30 - Аал-луук мас 12+ 02:15 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 03:15 - Интеллектуальная игра 12+ 04:30 - Документальные фильмы с субтитрами 12+ 05:00 - ГОРОД ЖЕНЩИН 12+ Атырдыах ыйын 27 күнү чэппиэр 06:00 - ТЫЛЫННААХ ДОРҕООН 12+ 06:45 - Бастын клип 6+ 07:00 - НОВЫЙ ДЕНЬ 6+ 07:30 - САНА КҮН 6+ 09:00 - ТИЭРГЭН 12+ 09:30 - Кал, олох, саһарҕаһык 12+ 10:30 - Мультифильмы 6+ 10:45 - Бастын клип 6+ 11:00 - САЙЫН 2020 12+ 12:00 - Новости 12+ 12:15 - ГОТОВИМ ПРАВИЛЬНО И ВКУСНО 12+ 12:30 - Кыайы-75 12+ 12:45 - Аал-луук мас 12+ 13:30 - Новости 12+ 13:45 - Актуальное интервью 12+ 14:00 - ГОТОВИМ ПРАВИЛЬНО И ВКУСНО 12+ 15:00 - Новости 12+ 15:15 - Сэһэн сирэ 12+ 16:00 - ИДЭБИН ТАБА ТАЛ 6+ 16:15 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 16:45 - ФОНД ПАМЯТИ 12+ 17:00 - ТЫЛЫННААХ ДОРҕООН 12+ 17:45 - Бастын клип 6+	18:00 - Новости 12+ 18:15 - Актуальное интервью 12+ 18:30 - Золотой фонд 12+ 19:00 - Новости 12+ 19:15 - Сэһэн сирэ 12+ 20:00 - Дьобур 6+ 20:15 - Дойдум дьыно 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Интеллектуальная игра 12+ 22:15 - ТИЭРГЭН 12+ 22:45 - ЫРЬА КИЭНЭЭТЭ 12+ 23:45 - Бастын клип 6+ 00:00 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 00:30 - Сэһэн сирэ 12+ 01:15 - Дьобур 6+ 01:30 - Аал-луук мас 12+ 02:15 - ИДЭБИН ТАБА ТАЛ 6+ 02:30 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 03:00 - ФОНД ПАМЯТИ 12+ 03:15 - Интеллектуальная игра 12+ 04:30 - Документальные фильмы с субтитрами 12+ 05:00 - ГОТОВИМ ПРАВИЛЬНО И ВКУСНО 12+ Атырдыах ыйын 28 күнү бэтиинсэ 06:00 - ТЭТИМ РАДИО 12+ 07:00 - НОВЫЙ ДЕНЬ 6+ 07:30 - САНА КҮН 6+ 09:00 - ТИЭРГЭН 12+ 09:30 - Кал, олох, саһарҕаһык 12+ 10:30 - Мультифильмы 6+ 10:45 - Бастын клип 6+ 11:00 - ТЫА БИЧЧАТА 12+ 11:45 - Дьобур 6+ 12:00 - Новости 12+ 12:15 - ГОТОВИМ ПРАВИЛЬНО И ВКУСНО 12+ 12:30 - Кыайы-75 12+ 12:45 - Аал-луук мас 12+ 13:30 - Новости 12+	13:45 - Актуальное интервью 12+ 14:00 - КЭРЭ КИСТЭЛЭНЭ 12+ 15:00 - Новости 12+ 15:15 - Сэһэн сирэ 12+ 16:00 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 17:00 - ТЭТИМ РАДИО 12+ 18:00 - Новости 12+ 18:15 - Актуальное интервью 12+ 18:30 - Золотой фонд 12+ 19:00 - Новости 12+ 19:15 - САЙЫН 2020 12+ 20:15 - Дойдум дьыно 12+ 20:30 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 21:00 - Интеллектуальная игра 12+ 22:15 - ТИЭРГЭН 12+ 22:45 - ЫРЬА КИЭНЭЭТЭ 12+ 23:45 - Бастын клип 6+ 00:00 - «Саха Сирэ» информационная программа 12+ 00:30 - САЙЫН 2020 12+ 01:30 - Аал-луук мас 12+ 02:15 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 03:15 - Интеллектуальная игра 12+ 04:30 - Документальные фильмы с субтитрами 12+ 05:00 - КЭРЭ КИСТЭЛЭНЭ 12+ Атырдыах ыйын 29 күнү субуота 06:00 - ТЫЛЫННААХ ДОРҕООН 12+ 06:45 - Бастын клип 6+ 07:00 - Саха итэҕэлэ 12+ 07:30 - Геван 12+ 08:00 - Кал, олох, саһарҕаһык 12+ 09:00 - Дойдум дьыно 12+ 09:15 - Истин' илдьит 6+ 10:00 - ТИЭРГЭН 12+ 12:00 - Новости 12+ 12:15 - ТИЭРГЭН 12+ 12:45 - Аал-луук мас 12+	13:30 - Новости 12+ 13:45 - Ис сурхтан 12+ 15:00 - Новости 12+ 15:15 - ТВ СПОРТ 12+ 18:00 - Новости 12+ 18:15 - Истин' илдьит 6+ 19:00 - Новости 12+ 19:15 - Клевая рыбалка 12+ 19:45 - Охота и рыбалка 12+ 20:15 - ЭН-СУЛУСКУН 12+ 22:15 - Кансиэр 6+ 00:00 - ТВ СПОРТ 12+ 00:15 - ЭН-СУЛУСКУН 12+ 04:15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+ 05:00 - ГОРОД ЖЕНЩИН 12+ Атырдыах ыйын 30 күнү баскыһыанньа 06:00 - ТЭТИМ РАДИО 12+ 07:00 - Простые истины 12+ 07:30 - Геван 12+ 08:00 - Чэппиэр буол 12+ 09:00 - Будем вместе 12+ 09:15 - Истин' илдьит 6+ 10:00 - САЙЫН 2020 12+ 11:00 - ПОЛЯРНАЯ ЗВЕЗДА 6+ 12:00 - Новости 12+ 12:15 - САЙЫН 2020 12+ 13:15 - Бастын клип 6+ 13:30 - Новости 12+ 13:45 - Ис сурхтан 12+ 15:00 - Новости 12+ 15:15 - ТВ СПОРТ 12+ 18:00 - Новости 12+ 18:15 - Истин' илдьит 6+ 19:00 - Новости 12+ 19:15 - Клевая рыбалка 12+ 19:45 - Охота и рыбалка 12+ 20:15 - УНКУУЛЭЭ 12+ 22:15 - Кансиэр 6+ 00:00 - ТВ СПОРТ 12+ 02:15 - УНКУУЛЭЭ 12+ 04:15 - Документальные фильмы с субтитрами 12+ 05:00 - КЭРЭ КИСТЭЛЭНЭ 12+
---	--	---	--	---	---	---

**Мобильнай түөкүннээһин
дьыалата эмсэбэлэнээччи
счетун арыйбыт сиригэн
быһаарыллар**

Таатта, Чурапчы уонна Уус Алдан оройуоннарын
лицензиялыыр – көгүлүүр үлэ отделениета.

Онон, убаастабыллаах аабааччы, счека баар харчыгытын харыстанын, төлөпүүнүнэн ким бафарар эрийэн, каарта дааннайын ыйыттабына этэн бизирмэн.

И.В. ЯДРЕЕВ, Чурапчы улуусун прокурора, юстиция субэһитэ.

— КЭРИЭСТЭБИЛ —

СҮРЭХПИТИГЭР ТЫЙННААХ БУОЛУОН

Оскуланы бүтэрэн, "оскула-производство-урдук үерэх" девийнэн колхуоска үлэли хаалбыта. Сэбизский армияба сулууслалаан кэлэн баран, Эрилик Эристиин аатынан колхуос-сопхуос үлэнитэ буолбута. Кыһынын фермаба, сайынын окко үлэлиирэ. Бу сылдан сылгыга сыстарас буолан, кыһынын ыччат сылгыны аһата кыстыы Халаанынан, Нуотаранан уонтан тахса сыл олорбута. Сайынын ити үрэхтэринэн оттуура. Кураан сылларга Бүлүүгэ үс сыл оттоон, былааннарын толорон, «Буран» сиегоход, «Жигули» массынына пуондаларын ылан, үөрбүтэ-өлпүтэ. Бу оттууругар эдэр ыччаты илдьэ

Биһиги Байбалбыт, убайбыт, быраатым, таайбыт, аҕам, эһэбит, хос эһэбит барыны бары сатыыр, сэмэй майгылаах, кыраны-кырдыаҕаны өйүүр-өйдүүр үтүө киһи этэ. Байбал олус ыраас, чэнчис этэ. Куруутун сууна-тараана, үрэххэ да олордор туга барыта орун-оннугар буолара. Булчут бэрдэ, саас эрдэттэн күһүн хойукка дизри кустуура, балыктыыра. Маны таһынан элбэх ылга дьыз, баанньык тутан, кинилэр махталларын ылбыта.

Үс оҕо аҕата, элбэх сизн эһэтэ, хос эһэтэ буолан, орто дойдуга кэлэн барбыт суолун хаалларан бардаҕа. Онон күндүтүк саныыр киһибит, Павел Павлович, эн олоххун кэнчээри ыччатын салгыаҥ. Биһиги эйигин саныырбыт тухары эн биһиги сүрэхпитигэр тыыннаах буоллор.

Эдийнхэ, балтылара, бырааттара, кыыһа,
сизннэрэ, хос сизннэрэ, күтүөттэрэ, кийииттэрэ.

--- ПРОГНОЗ ПОГОДЫ ---

Пт 21 авг	Сб 22 авг	Вс 23 авг	Пн 24 авг	Вт 25 авг	Ср 26 авг	Чт 27 авг
+18° 0°	+19° +3°	+17° +2°	+17° +1°	+17° +1°	+20° +5°	+20° +6°
Облачно с прояснениями	Малооблачно	Облачно с прояснениями	Облачно с прояснениями	Ясно	Малооблачно	Облачно с прояснениями

Төрийн тахаарагчид: СБ Бярыгальтсыйба, Сага Бродуулуудын "Сагаброд" Оударьстайн агаарын тарьтат "Сага алох" хайлг аргасайба.

Эрдэснийз гадаргын: 670570, Чулуулгын сал, Карл Маркс уул, 26 "а".
Төвлөрлийнхон: эрдэснийз - 41-332, отгонлар - 41-265, 41-358. E-mail: sanadch@mail.ru, сайт: sanadch.ru, Instagram: @sanadch

Бичигдэл саваа: № 61 (11716)
Кэзгүй: 2 боч. линг
Ахсаан 1850. Хайлалт салангит: 15

Хайхт бичээкээ барилдэр графика: 16 ч 00 м. Бичээкээ барилиннэ: 16 ч 00 м. "Сөнө олх" редакцнннай-издательскэй холбоуука 20.08.2020 с. офсетка бичээттэннэ. Типография аадырына: 678870, Чуратчы сол, Карл Маркс уул, 26 "а". Индекс: ПИ984. Хайхт нэдиэлэрэ иннэ: олтуорунньука уонна бэллэсээх тахсар.